

УДК 336.717
JEL Code G21

Л.С. ТРИШАК*

(Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ, Україна)

З.А. МАЦУК**

(Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ, Україна)

В.І. ШИЙКО***

(Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ, Україна)

Фінансовий механізм управління активами і пасивами банківських установ

Складність і багатогранність процесу управління банківською установою потребує збалансування активів і пасивів, які є взаємозалежні, та обумовлює необхідність формування фінансового механізму їх управління. Метою статті є розвиток дефініційних характеристик понять «управління активами та пасивами банківських установ» та «фінансовий механізм управління активами і пасивами комерційних банків», визначення та обґрунтування методів, інструментів та способів управління активами та пасивами банківських установ, побудова фінансового механізму збалансованого управління активами і пасивами. Методологією дослідження є системний підхід до процесу управління активами і пасивами банку, використаний при визначенні змісту та побудові фінансового механізму управління активами та пасивами банку. Авторами розглянуто сутність понять «фінансовий механізм» та «управління активами та пасивами банківської установи» та на основі дослідження їх дефініційних характеристик систематизовано основні завдання комерційних банків в процесі управління активами і пасивами. Визначено процес управління активами і пасивами банку як загальну концепцію розвитку банківських установ, яка полягає в інтегрованому управлінні фінансовими потоками банку для узгодження управлінських рішень та забезпечення певних пропорцій між активними і пасивними операціями в процесі якого досягається декілька цілей, а саме: підвищення прибутку; зниження ризиків; контроль за ліквідністю; управління спредом. Доведено, що фінансовий механізм управління активами та пасивами банківської установи, як складова механізму банківського фінансового менеджменту, являє собою систему об'єктів, суб'єктів, стратегій, підходів, інструментів, засобів, способів, важелів, методів та моделей управління активами та пасивами банківських установ з урахуванням принципів стратегії та рівнів управління банком. Досліджено причини й необхідність формування фінансового механізму через незбалансованість обсягів активів та пасивів, а також фінансової політики банківської установи. Запропоновано фінансовий механізм управління активами та пасивами банку із виділенням стратегічної, тактичної та оперативної складових.

Ключові слова: банківська установа, активи, пасиви, фінансовий механізм, управління діяльністю банку.

DOI [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-4\(86\)-88-95](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-4(86)-88-95)

* **Тришак Лідія Степанівна**, доцент кафедри фінансів Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (м. Івано-Франківськ), кандидат економічних наук, доцент.

** **Мацук Зоряна Андріївна**, доцент кафедри фінансів Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (м. Івано-Франківськ), доктор економічних наук, доцент.

*** **Шийко Віра Ігорівна**, доцент кафедри фінансів Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (м. Івано-Франківськ), кандидат економічних наук, доцент.

Financial Mechanism for Managing the Assets and Liabilities of Banks

The complexity and versatility of the managing for bank's activity requires a balance of assets and liabilities, which are interrelated, and necessitates the formation of the financial mechanism for their management. The purpose of the article is to expansion definitional characteristics of the concepts "asset and liability management of banking institutions" and "financial mechanism for managing the assets and liabilities of commercial banks", to form a structure of the financial mechanism for the balanced management of assets and liabilities of banking institutions based on determination of methods and tools for managing assets and liabilities. The basis of the study is a systematic approach to the process of asset and liability management, used in determining the content and construction of the financial mechanism of asset and liability management of the bank. The essence of the concepts "financial mechanism" and "management of assets and liabilities of the bank" was considered. This made it possible to methodize the main tasks of the banks in the process of asset and liability management. According to the authors, the process of asset and liability management of the bank is a general concept of the banks development, which consists in the integrated management of financial flows of the bank to coordinate management decisions and ensure certain proportions between active and passive operations in order to achieve the next goals: increasing profits; reducing risks; liquidity control; spread management. It was proved that the financial mechanism of assets and liabilities management of a banks, as a component of the mechanism of banking financial management, is a system of objects, subjects, strategies, approaches, tools, means, levers, methods and models of assets and liabilities management of banks, taking into account the principles of strategy and levels of the bank management. The reasons and necessity of the formation of the financial mechanism through the imbalance of assets and liabilities, as well as the financial policy of the bank were investigated. The structure of financial mechanism of bank assets and liabilities management with allocation of strategic, tactical and operational components was formed.

Keywords: *banking institution, assets, liabilities, financial mechanism, management of bank activity.*

Постановка проблеми. Ефективне управління активами і пасивами банківських установ в теперішніх умовах жорсткої конкуренції є ключовим фактором підвищення ліквідності, стійкості, надійності та прибутковості банківської діяльності. Його забезпечення потребує створення відповідної системи інструментів та методів управління активами та пасивами комерційних банків відповідно до обраної стратегії розвитку. За таких умов удосконалення ефективності діяльності вітчизняних комерційних банків потребує розроблення механізму збалансованого управління їх активами та пасивами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями теоретичного обґрунтування та практичного досвіду функціонування системи управління активами і пасивами банківських установ займалися вітчизняні та зарубіжні науковці. Серед останніх відмітимо Джона Маршала, К. Віпула Бансала (*Marshall, John F., Bansal, Vipul K.*) [1], Ф. Джозефа Сінкі (*Sinkey, Joseph F.*) [2], Мурада Хоутрі (*Moorad Choudhry*) [3], Рональда Ольсона (*Ronald L Olson*) [4], Россано Джандоменіко (*Rossano Giandomenico*) [5] та інших. Зарубіжні вчені свої дослідження спрямовували в русло економіко-математичного моделювання процесу управління

активами і пасивами комерційних банків [4, 5], теоретичного обґрунтування процесу управління активами і пасивами банківських установ [1-2] та дослідження стратегій та тенденцій розвитку банківського сектору [3].

Вітчизняні вчені Х.О. Соколова, [6], О.О. Павлюк [7], О.В. Литвинюк [8] досліджують фактори впливу на управління активами і пасивами банківських установ. Аналізу та оцінці ефективності управління активами і пасивами комерційних банків присвячені праці О.В. Добровольської [9], О.В. Балашової [10]. Цікавим являється дослідження О.В. Шварц [11] щодо визначення впливу ефективності управління активами і пасивами на забезпечення фінансової стійкості банківських установ. Окрім теоретичних обґрунтувань управління активами і пасивами вітчизняні науковці сформували методичну базу оцінювання ефективності їх використання, зокрема О.В. Литвинюк обґрунтував науково-методичні підходи до моделювання оптимальної структури портфелів активів та пасивів банків [8], К.М. Азізова сформувала методичні підходи до управління активами і пасивами банківських установ [12], Д.М. Гриджук побудував модель балансу банку у вигляді макробалансових статей активів та пасивів [13].

Не применшуючи значення доробку згаданих дослідників зазначимо, що в умовах динамічної кон'юнктури на ринку банківських послуг окремі теоретичні аспекти формування фінансового механізму управління активами та пасивами банківських установ потребують глибшого розкриття.

Метою статті є розвиток дефініційних характеристик понять «управління активами та пасивами банківських установ» та «фінансовий механізм управління активами і пасивами комерційних банків», визначення та обґрунтування методів, інструментів та способів управління активами та пасивами банківських установ, побудова фінансового механізму збалансованого управління активами і пасивами.

Методика дослідження. Досягнення мети зумовило використання різних методів пізнання серед яких аналіз та синтез, узагальнення та систематизації, системний підхід, метод групувань, табличний метод,

метод візуалізації, визначення причинно-наслідкових зв'язків розвитку процесів та явищ, метод теоретичного обґрунтування.

Виклад основного матеріалу. Дослідження наукових напрацювань вітчизняних та зарубіжних вчених, що стосуються вивчення проблем управління активами і пасивами банківських установ вказують на недостатню обґрунтованість елементів та процедури формування фінансового механізму збалансованого управління активами і пасивами банківських установ. Для початку необхідно дослідити основні дефініційні характеристики проблеми управління активами та пасивами банківських установ серед яких можна виокремити «управління активами і пасивами банку», «фінансовий механізм».

У таблиці 1 наведено основні визначення поняття «управління активами і пасивами банківських установ».

Таблиця 1

Визначення поняття «управління активами і пасивами банківських установ», запропоновані зарубіжними і вітчизняними дослідниками

Автори	Визначення поняття
John F. Marshall, Vipul K. Bansal	управління активами і пасивами являє собою спробу мінімізувати схильність цінового ризику за рахунок витримування певних пропорцій між активами і пасивами для досягнення цілей фірми (наприклад, досягнення встановленого рівня доходів) з одночасною мінімізацією ризику банку. Суть такого виду управління ризиками полягає саме у знаходженні правильних співвідношень між балансовими активами та пасивами [1].
Sinkey Joseph F.	скоординоване управління банківським балансом, яке приймає до уваги альтернативні сценарії процентної ставки і ліквідності [2, с. 392].
Л.О. Примостка	скоординоване управління фінансами банку, в процесі якого через узгодження управлінських рішень та досягнення певних пропорцій між активними і пасивними операціями досягається кілька цілей, таких як підвищення прибутку, зниження ризиків, аналіз і контроль за ліквідністю, управління спредом [14, с. 249].
О.В. Шварц	цілеспрямований процес постійного регулювання структури та динаміки активів і пасивів банку, спрямований на забезпечення економічної ефективності банку з позицій оптимізації ризику та забезпечення достатнього рівня ліквідності [11].
О.В. Литвинюк	за допомогою нього досягаються оптимальні пропорції між видами, обсягами та строками до погашення активних та пасивних операцій й ліквідуються дисбаланси та забезпечується досягнення всіх поставлених стратегічних цілей, що є досить вагомим для ефективного функціонування як окремого банку, так і банківського сектора загалом [15].
Л.А. Зверук	один із ключових процесів у системі управління банком, якому притаманна комплексність та стратегічний характер і від ефективності здійснення якого залежить конкурентна позиція банку на фінансовому ринку [16].
К.М. Азізова	полягає в гнучкому поєднанні протилежних вимог – максимізації прибутковості за обов'язкового додержання норм ліквідності [12].
Г.Т. Карчева, О.Я. Карчева	визначає гнучке управління активами і пасивами банківської установи як засіб забезпечення фінансової стійкості банку та його сталого розвитку [17].

Джерело: побудовано авторами на основі [1-17].

Як бачимо, однозначного та єдиного поняття не існує, оскільки всі представлені у таблиці 1 визначення спрямовані на одночасне досягнення багатьох стратегічних цілей банку і є взаємопов'язаними, тому їх доречно розглядати з різних аспектів, які визначаються основною метою та напрямом управління комерційного банку. Отже, на основі дослідження дефініційних характеристик управління активами і пасивами банківських установ та завдань [1-17], які покладено в основу такого

управління, можна визначити систему завдань комерційних банків:

- залучення максимально допустимого обсягу ресурсів та розміщення його в найприбутковіші активи;
- реагування на чутливість банківських інструментів до процентних ставок та ціноутворення;
- максимізація прибутку, скорегована на рівень ризиків;
- хеджування ризиків;
- коригування валютних позицій банку;

Фінанси та оподаткування

– збереження необхідного рівня ліквідності завдяки узгодженню по строках структури активів і пасивів банку;

– подальший розвиток банку на інноваційних засадах.

За результатами проведеного теоретичного контурування завдань цілей банківських установ та поняття «управління активами і пасивами банківських установ» визначено, що управління активами і пасивами – загальна концепція розвитку банківських установ, яка полягає в інтегрованому управлінні фінансовими потоками банку для

узгодження управлінських рішень та забезпечення певних пропорцій між активними і пасивними операціями в процесі якого досягається декілька цілей, таких як: підвищення прибутку; зниження ризиків; контроль за ліквідністю; управління спредом.

Для розкриття сутності та поглибленого аналізу проблеми управління активами і пасивами банківських установ необхідно провести дослідження етимології поняття «фінансовий механізм». У таблиці 2 зведені результати наукових трактувань даного визначення.

Таблиця 2

Трактування поняття «фінансовий механізм»

Автор	Визначення
О.О. Солодка	узагальнена модель дій, необхідних для досягнення довгострокових цілей банку шляхом координації та розподілу фінансових ресурсів з метою забезпечення прибутковості [18].
Г.О. Партин	поділяє на директивний і регулюючий: Директивний фінансовий механізм розробляється для фінансових відносин, в яких безпосередньо бере участь держава, а регулюючий – визначає основні закони в конкретному сегменті фінансів і не зачіпає безпосередньо інтереси держави [19].
М.М. Артус	розглядається як трьохрівнева структура. На першому (визначальному) рівні діють фінансові методи функціонування фінансової системи на другому рівні забезпечують фінансові інструменти, на третьому рівні діють фінансові важелі [20].
І.А. Бланк	сукупність основних елементів впливу на процес розробки і реалізації управлінських рішень в галузі фінансової діяльності. В структуру фінансового механізму включаються наступні елементи: система регулювання фінансової діяльності, система зовнішньої підтримки фінансової діяльності, система фінансових важелів, методів та інструментів [21].
А.М. Поддєрьогін	цілісна систему управління фінансами, на якій ґрунтується фінансовий менеджмент і яка призначена для організації взаємодії об'єктів і суб'єктів у сфері фінансових відносин [22].
О.В. Іщенко	виступає засобом досягнення поставлених цілей, відображає особливості та ключові напрями реалізації певних процесів та явищ, характеризується структурою, складові якого, з одного боку, націлені на вирішення певних завдань, а з іншого в комплексі визначають результат функціонування всього механізму [23].
Ю.О. Заруба	спосіб організації та регулювання фінансових відносин для формування і використання банком фінансових ресурсів [24].
І.П. Радковська	сукупність форм, методів і важелів використання фінансів з метою вирішення завдань економічного та соціального розвитку банку. При цьому фінансовий механізм банку тісно пов'язаний з процесом прийняття та виконання управлінських рішень [25].
С. Коваль	з точки зору управлінської функції є системою управління фінансовою діяльністю банку і включає фінансові механізми, які стосуються різних напрямків діяльності банку: формування фінансових ресурсів, прибутку, кредитного портфеля та ін [26].

Джерело: побудовано авторами на основі [18-26].

Серед розмаїття визначень і підходів вчених та практиків до поняття «фінансовий механізм» найбільшої уваги заслуговують два підходи до розуміння його сутності – структурно-організаційний та структурно-функціональний [27]. Перший підхід полягає в тому, що під фінансовим механізмом розуміють функціонування безпосередньо фінансів. Даний підхід тлумачить «фінансовий механізм» як організаційне відображення фінансових відносин. Другий підхід до розгляду поняття «фінансовий механізм» полягає в тому, що його розуміють як сукупність методів і форм, інструментів, прийомів і важелів впливу на стан та розвиток суб'єкта господарювання [28]. Незважаючи на два основні підходи до трактування сутності «фінансовий механізм», на сьогодні немає однозначного розуміння даної категорії серед науковців, відповідно,

залишається спірним питання щодо складу елементів фінансового механізму. Таким чином, узагальнюючи досліджувані підходи до визначення категорій «управління активами і пасивами банківської установи» та «фінансовий механізм управління», поняття «фінансового механізму управління активів і пасивів банківської установи» можна визначити як складову фінансового механізму банківського фінансового менеджменту з визначеною системою об'єктів, суб'єктів, стратегій, підходів, інструментів, засобів, способів, важелів, методів та моделей управління активами та пасивами банківських установ з урахуванням принципів стратегій та рівнів управління комерційними банками.

На рисунку 1 схематично відображено фінансовий механізм управління активами і пасивами банківських установ.

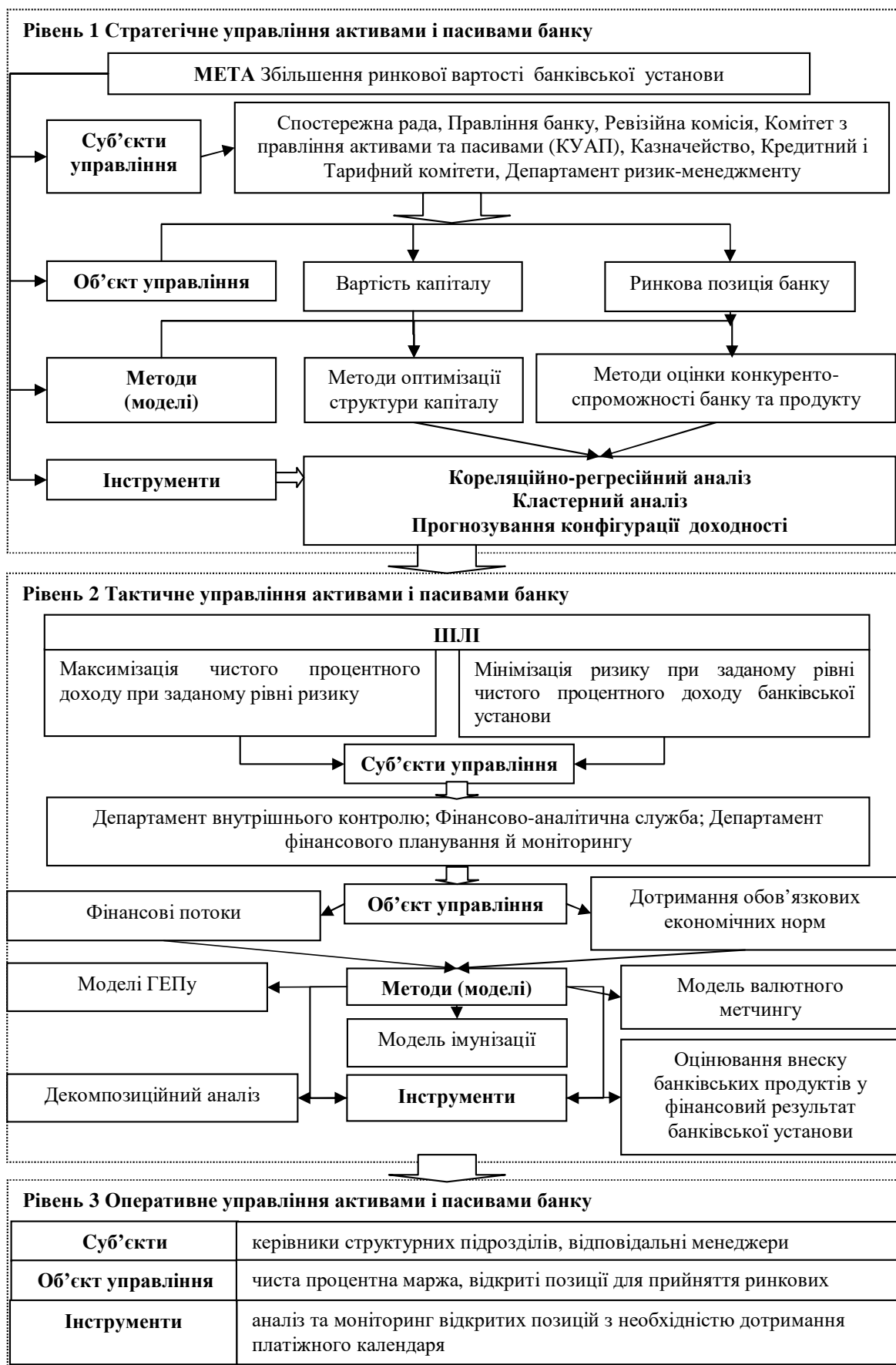

Рис. 2. Фінансовий механізм управління активами і пасивами банків

Джерело: розроблено авторами на основі [1-29].

Фінанси та оподаткування

Фінансовий механізм управління активами і пасивами банківських установ слід розглядати як трьохрівневу структуру: стратегічний рівень управління активами і пасивами, тактичний рівень управління та оперативний (рис. 1).

Кожен елемент фінансового механізму є складовою частиною єдиного цілого. Вони взаємопов'язані і взаємозалежні. Разом з тим всі елементи функціонують відносно самостійно. Ця обставина викликає необхідність постійного узгодження складових фінансового механізму.

Висновки. Отже, на основі проведених теоретичних досліджень сформовано механізм управління активами і пасивами банківських установ, у якому на стратегічному рівні управління визначено мету – збільшення ринкової вартості банківської установи. Виходячи із зазначеної мети встановлено два об'єкти управління: вартість капіталу та ринкова позиція банку. Основними методами управління активами і пасивами банківських установ на зазначеному рівні є: методи оптимізації структури капіталу та методи оцінки конкурентоспроможності банку та банківського продукту. Для реалізації стратегічної мети топ-менеджменту банківської установи важливо застосовувати: кореляційно-регресійний аналіз за допомогою якого можна оцінити динаміку факторів, що впливають на результати управління активами та пасивами банку; кластерний аналіз для оцінювання стратегій управління активами та пасивами банків; прогнозування конфігурації кривої дохідності для оцінювання впливу факторів макросередовища на ринковий ризик.

На тактичному рівні управління можна виділити два основні завдання управління активами і пасивами банківських установ: максимізація чистого процентного доходу при заданому рівні ризику, мінімізація ризику при заданому рівні чистого процентного доходу. Об'єктами управління на тактичному рівні є фінансові потоки та дотримання обов'язкових економічних нормативів банку. У процесі реалізації будь-якої із цілей використовуються моделі ГЕПу⁴, імунізації, валютного метчингу [14]. Застосування кожної з цих моделей передбачає проведення інваріантного аналізу і формування адекватного аналітичного забезпечення за допомогою декомпозиційного аналізу й оцінювання внеску банківських продуктів у фінансовий результат банківської установи. Суб'єктами управління на даному рівні виступають: департамент внутрішнього контролю; фінансово-аналітична служба; департамент фінансового планування й моніторингу.

На оперативному рівні об'єктом системи управління активами та пасивами банків є чиста процентна маржа, відкриті позиції для прийняття ринкових ризиків. Серед інструментів слід виокремити аналіз та моніторинг відкритих позицій з

дотриманням платіжного календаря. Основними суб'єктами управління є керівники структурних підрозділів, відповідальні менеджери міدل-, фронт- та бек-офісів банківського бізнесу.

4 Список використаних джерел

1. Marshall John F., Bansal Vipul K. *Financial Engineering: A Complete Guide to Financial Innovation*. New York: Institute of Finance (Publishers), 1992, 728 p.
2. Sinkey Joseph F. *Commercial Bank Financial Management in the Financial Services Industry 4th Edition*. Macmillan Publishing Company, 1992, 500 p.
3. Moorad Choudhry. *Bank Asset and Liability Management: Strategy, Trading, Analysis*. Wiley, 2007, 1440 p.
4. Ronald L Olson. *Strategic financial management for commercial banks*. Ivy Press, 1993, 297 p.
5. Rossano Giandomenico. *Asset Liability Management for Banks. The IUP Journal of Bank Management*. 2011. No 4, pp. 31-46.
6. Соколова Х. О., Волкова В. В. Активи та пасиви банків України: сучасний стан та фактори впливу. *Економіка і організація управління*. 2018. Вип. 4. С. 65-74.
7. Павлюк О. О. Вплив регуляторного середовища на управління активами та пасивами банку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 12(2). С. 60-64.
8. Литвинюк О. В. Обґрунтування науково-методичних підходів до моделювання оптимальної структури портфелів активів та пасивів банків. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2016. № 2. С. 203-212.
9. Добровольська О. В., Острініна О. П., Лопаткіна А. О. Аналіз сучасного стану активів та пасивів комерційного банку. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2017. Вип. 27(3). С. 28-32.
10. Балашова О. В., Борисова С. Є., Пономаренко Т. С. Аналіз активних і пасивних операцій банку. *Вісник Донбаської державної машинобудівної академії*. 2016. № 3. С. 213-216.
11. Шварц О. В. Управління активами і пасивами банку як фактор забезпечення фінансової стійкості. *Фінансовий простір*. 2015. № 2. С. 145-149.
12. Азізова К. М., Тисячна Ю. С. Управління активами і пасивами банку: сутність та методичні підходи. *Економічний простір*. 2016. № 108. С. 112-126.
13. Гридчук Д. М. Модель балансу банку у вигляді макробалансових статей активів та пасивів. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 24. С. 216-221.
14. Примостка Л. О. *Фінансовий менеджмент у банку: підручник; 2-ге вид., доп. і перероб.* К.: КНЕУ, 2004. 468 с.
15. Литвинюк О. В. Обґрунтування концептуальних підходів до оцінки чинників, що впливають на результат управління активами та пасивами банків. *Сталій розвиток економіки*. 2015. № 2. С. 311-317.

⁴ Геп (GAP – розрив, дисбаланс) визначається як різниця між величиною чутливих активів у грошовому вираженні та величиною чутливих зобов'язань у грошовому вираженні.

16. Зверук Л. А. Основи стратегій управління активами і пасивами банків. *Бізнес Інформ*. 2018. № 6. С. 307-313.

17. Карчева Т. Г., Карчева О. Я. Ефективне управління активами і пасивами – необхідна умова фінансової стійкості банку. *Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1: Економіка*. 2012. Вип. 1. С. 240-249.

18. Солодка О. О. Фінансовий механізм підвищення ефективності функціонування комерційних банків: дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук: 08.06.01. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2003. 232 с.

19. Партин Г. О., Селюченко Н. Є. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2010. 332 с.

20. Артус М. М. Фінансовий механізм в умовах ринкової економіки. *Фінанси України*. 2005. № 5. С. 54-59.

21. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: учебный курс: изд. 2-е, перераб. и доп. К.: Эльга, Ника-центр, 2006. 653 с.

22. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент: підручник. К.: КНЕУ, 2005. 535 с.

23. Іщенко О. В. Фінансовий механізм санації банків: теоретичні аспекти побудови. *Економіка. Фінанси. Право*. 2009. № 11. С. 18-22.

24. Заруба Ю. О. Роль фінансового механізму у підвищенні конкурентоспроможності банків *Фінанси України*. 2005. № 1. С. 60-64.

25. Радковська И. П. Методология финансового менеджмента. *Финансы и кредит*. 2005. № 36 (204) С. 21-26.

26. Коваль С. Теоретичні основи механізму формування власного капіталу *Вісник ТНЕУ*. 2009. № 1. С. 106-116.

27. Жердецька Л. В. Оцінка стратегій управління активами та пасивами системних банків в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2016. Вип. 21(1). С. 162-165.

28. Макаренко Ю. П., Хоруженко М. Н. Управління активами та пасивами комерційного банку з метою підвищення ефективності їх використання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 24. С. 66-70.

4 References

1. Marshall, John F. & Bansal, Vipul K. (1992). *Financial Engineering: A Complete Guide to Financial Innovation*. New York: Institute of Finance (Publishers).

2. Sinkey, Joseph F. (1992). *Commercial Bank Financial Management in the Financial Services Industry* 4th Edition. Macmillan Publishing Company.

3. Moorad, Choudhry. (2007). *Bank Asset and Liability Management: Strategy, Trading, Analysis*. Wiley.

4. Ronald, L Olson. (1993). *Strategic financial management for commercial banks*. Ivy Press, 297 p.

5. Rossano, Giandomenico. (2011). *Asset Liability Management for Banks. The IUP Journal of Bank Management*, (4), 31-46.

6. Sokolova, Kh. O., Volkova, V. V. (2018). Aktyvy ta pasyvy bankiv Ukrainy: suchasnyi stan ta faktory vplyvu [Assets and liabilities of Ukrainian banks: current state and factors of influence]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, (4), 65-74.

7. Pavliuk, O. O. (2017). Vplyv rehuliatornoho seredovyscha na upravlinnia aktyvamy ta pasyvamy banku [Influence of regulatory environment on management of bank assets and liabilities]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, 12(2), 60-64.

8. Lytvyniuk, O. V. (2016). Obgruntuvannia naukovo-metodychnykh pidkhodiv do modeliuvannia optymalnoi struktury portfeliv aktyviv ta pasyviv bankiv [Substantiation of scientific and methodological approaches to modeling the optimal structure of banks' assets and liabilities portfolios]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzen*, (2), 203-212.

9. Dobrovol'ska, O. V., Ostrinina, O. P., Lopatkina, A. O. (2017). Analiz suchasnoho stanu aktyviv ta pasyviv komertsiihnoho banku [Analysis of the current state of assets and liabilities of a commercial bank]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ser.: Ekonomichni nauky*, 27(3), 28-32.

10. Balashova, O. V., Borysova, S. Ye., Ponomarenko, T. S. (2016). Analiz aktyvnykh i pasyvnykh operatsii banku [Analysis of active and passive operations of the bank]. *Visnyk Donbaskoi derzhavnoi mashynobudivnoi akademii*, (3), 213-216.

11. Shvarts, O. V. (2015). Upravlinnia aktyvamy i pasyvamy banku yak faktor zabezpechennia finansovoi stikosti [Asset and Liability Management of the Bank as a Factor of Financial Sustainability]. *Finansovyi prostir*, (2), 145-149.

12. Azizova, K. M., Tysiachna, Yu. S. (2016). Upravlinnia aktyvamy i pasyvamy banku: sutnist ta metodychni pidkhody [Asset and Liability Management of the Bank]. *Ekonomichnyi prostir*, (108), 112-126.

13. Hrydzhuk, D. M. (2017). Model balansu banku u vyhliadi makrobalansovykh statei aktyviv ta pasyviv [Model of bank balance sheet in the form of macro-balance sheet items of assets and liabilities]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, (24), 216-221.

14. Prymostka, L. O. (2004). *Finansovyi menedzhment u banku* [Financial Management in the Bank]. Kyiv: KNEU.

15. Lytvyniuk, O. V. (2015). Obhruntuvannia kontseptualnykh pidkhodiv do otsinky chynnykiv, shcho vplyvaiut na rezultat upravlinnia aktyvamy ta pasyvamy bankiv [Substantiation of conceptual approaches to the estimation of the factors influencing the result of management of assets and liabilities of banks]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, (2), 311-317.

16. Zveruk, L. A. (2018). Osnovy stratehii upravlinnia aktyvamy i pasyvamy bankiv [Fundamentals of strategies for managing banks' assets and liabilities]. *Biznes Inform*, (6), 307-313.
17. Karcheva, T. H., Karcheva, O. Ia. (2012). Efektyvne upravlinnia aktyvamy i pasyvamy – neobkhidna umova finansovoi stiiikosti banku [Effective management of assets and liabilities is a prerequisite for a bank's financial stability]. *Naukovyi visnyk Chernihivskoho derzhavnoho instytutu ekonomiky i upravlinnia. Seriya 1: Ekonomika*, (1), 240-249.
18. Solodka, O. O. (2003). Finansovyi mekhanizm pidvyshchennia efektyvnosti funktsionuvannia komertsiiinykh bankiv [Financial mechanism of increase of efficiency of functioning of commercial banks] (Candidate dissertation). Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv.
19. Partyn, H. O., Seliuchenko, N. Ye. (2010). *Finansovyi menedzhment [Financial management]*. Lviv: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu “Lvivska politekhnika”.
20. Artus, M. M. (2005). Finansovyi mekhanizm v umovakh rynkovoï ekonomiky [Financial mechanism in a market economy]. *Finansy Ukrainy*, (5), 54–59.
21. Blank, I. A. (2006). *Finansovyi menedzhment [Financial management]*. Kyiv: Elha, Nika-tsentr.
22. Poddierohin, A. M. (2005). *Finansovyi menedzhment [Financial management]*. Kyiv: KNEU.
23. Ishchenko, O. V. (2009). Finansovyi mekhanizm sanatsii bankiv: teoretychni aspekty pobudovy [Financial mechanism of bank rehabilitation: theoretical aspects of construction. Economy]. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, (11), 18-22.
24. Zaruba, Yu. O. (2005). Rol finansovoho mekhanizmu u pidvyshchenni konkurentospromozhnosti bankiv [The role of the financial mechanism in improving the competitiveness of banks]. *Finansy Ukrainy*, (1), 60–64.
25. Radkovska, I. P. (2005). Metodolohiya finansovoho menedzhmenta [Methodology of financial management]. *Finansy i kredit*, 36(204), 21–26.
26. Koval, S. (2009). Teoretychni osnovy mekhanizmu formuvannia vlasnoho kapitalu [Theoretical foundations of the mechanism formation of own capital] *Visnyk TNEU*, (1), 106-116.
27. Zherdetska, L. V. (2016). Otsinka stratehii upravlinnia aktyvamy ta pasyvamy systemnykh bankiv v Ukraini [Valuation of asset and liability management strategies of systemic banks in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ser.: Ekonomichni nauky*, 21(1), 162-165.
28. Makarenko, Yu. P., Khoruzhenko, M. N. (2017). Upravlinnia aktyvamy ta pasyvamy komertsiiinoho banku z metoiu pidvyshchennia efektyvnosti yikh vykorystannia [Management of assets and liabilities commercial bank in order to increase the efficiency of their use]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, (24), 66-70.